

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Vår dato:

29.04.2026

Vår ref:

2025/47715

Deres dato:

Deres ref:

Fredrikstad kommune
Postboks 1405
1602 FREDRIKSTAD

Saksbehandler, innvalgstelefon
Anette Strømme, 22003654

Varsel om vedtak om tilknytningsstopp av nye abonnenter til Fredrikstad kommunes avløpsrenseanlegg

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus varsler vedtak om tilknytningsstopp av nye abonnenter så lenge avløpsrenseanlegg i Fredrikstad kommune ikke er dimensjonert til å håndtere alt avløpsvann som oppstår i Fredrikstad kommune sin del av Fredrikstad-Sarpsborg tettbebyggelse.

Et vedtak om tilknytningsstopp vil gjelde i områder som drenerer til de tre pumpestasjonene Helne, Buskogen og Ålekilen.

Bruk av avlastningsoverløp for å regulere mengder avløpsvann og fremmedvann tilført renseanlegg, på grunn av underdimensjonert anlegg, er et brudd på forurensingsregelverket.

Fredrikstad kommune må i tillegg prioritere å få ned fremmedvannsmengder samt utbedre avløpsnettets kapasitet og funksjon.

Fredrikstad kommune har anledning til å kommentere varselet innen 29.05.2026.

Statsforvalteren sendte 18.12.2025 varsel om vedtak om innsendelse av opplysninger vedrørende avlastningsoverløp for avløpsvann ved nedbørshendelser, fra pumpestasjonene Helne, Buskogen og Ålekilen i Fredrikstad kommune. I samme brev påpekte vi Fredrikstad kommunes plikt til straks å stanse sine avlastningsoverløp, da dette er et brudd på forurensingsregelverket. Vi informerte om at vi vurderer å fatte vedtak om pålegg om tilknytningsstopp for nye abonnenter til Fredrikstad kommunes avløpsnett og renseanlegg. Fredrikstad kommune sendte oss opplysninger 19.12.2025 og 26.01.2026. Det har også kommet frem nye opplysninger i revidert egenkontrollrapportering den 23.04.2026.

Bakgrunn

Fredrikstad kommune sendte Statsforvalteren til sammen ti varsler om akuttutslipp av avløpsvann, via overløpshendelser ved Helne, Buskogen og Ålekilen pumpestasjoner, i løpet av november og

E-postadresse:
sfospost@statsforvalteren.no
Sikker melding:
www.statsforvalteren.no/melding

Postadresse:
Pb 325
1502 Moss

Besøksadresse:
Moss: Vogts gate 17
Drammen: Dr. Hansteinsgate 9
Oslo: Stensberggata 27

Telefon: 69 24 70 00
www.statsforvalteren.no/os
Org.nr. 974 761 319

desember 2025. Utslippene har for innrapportert periode pågått totalt over 21 døgn, med totalt beregnet utslipp på 475 188 m³ og 936 kg fosfor. Alle utslippene gikk til Glomma.

Fredrikstad kommune oppgir følgende beskrivelse for alle de ti innsendte varslene om akutt utslipp av avløpsvann:

«Grunnet store nedbørsmengder og overbelastning av renseanlegget med tilknyttet ledningsnett, ble det iverksatt tiltak for å «bremse» tilførsel av avløpsvann og for å forhindre utslipp via overløp ved inntaket til renseanlegget og utslipp til Øra naturreservat og fuglereservat ved Buskogen. Vurderingen er å forberede for å begrense og hindre tilførselen av svært fortynnet avløpsvann og for å kunne opprettholde rensing og at mest mulig ufortynnet avløpsvann kom frem til renseanlegget. Samt å overvåke situasjonen og iverksette fortløpende tiltak for å forhindre overløp på utsatte steder. Tiltakene har bestått av å enten å stoppe pumpestasjoner, redusere kapasitet på pumpestasjoner og lede avløpsvann bort fra overløp med utslipp til sårbare resipienter».

Fredrikstad kommunes tilbakemelding

I tilbakemeldingen av 26.01.2026 opplyser Fredrikstad kommune at den hydrauliske kapasiteten i avløpsnett og ved inntakskum ved Øra avløpsrenseanlegg er begrenset i nedbørsituasjoner.

Tiltakene med å stenge eller redusere pumpekapasiteten ved Helne, Buskogen og Ålekilen pumpestasjoner har ikke vært ment som ordinære tiltak for å avlaste avløpsrenseanlegget, men som et nødtiltak når tilførselen har vært i ferd med å overstige inntakskapasiteten ved Øra avløpsrenseanlegg.

Fredrikstad kommune opplyser at overløp fra Helne pumpestasjon ikke ledes til Oldenborgbekken, men til Glomma. Inntakskummen ved Øra avløpsrenseanlegg har ikke tilstrekkelig kapasitet til å ta imot avløpsvann i nedbørsituasjoner, og dermed vil urensset avløpsvann flomme over i inntaket og føres til Gansrødbukta. Kommunen vurderer at det gir lavere miljørisiko å føre overløp til Glomma enn til Gansrødbukta, som er et fuglereservat og Ramsarområde. Derfor stenger eller reduserer kommunen kapasiteten ved Helne, Buskogen og Ålekilen pumpestasjoner ved nedbør, slik at urensset avløpsvann ledes til Glomma og ikke går i overløp ved renseanlegget.

Videre oppgir Fredrikstad kommune at det fra 2025 har skjedd en forverring av kapasiteten på ledningsnettet. Kommunen har mye fellessystemer og utfordringer med fremmedvann. Kommunen nevner at det er igangsatt kartleggingstiltak for avløpssystemet, fremmedvann og avløpsstrømmer, og at kommunen vurderer behov for lokal fordrøyning, utskifting av ledninger og forbedring av pumpestyring. I tillegg har kommunen iverksatt blant annet intensivering av søk etter fremmedvann, og prioritering av tiltak på ledningsstrekke med høy risiko for fremmedvannstilførsler eller overbelastning. Videre oppgir kommunen at den har engasjert konsulent i november 2025 for å bistå med omfattende hydraulisk og strategisk gjennomgang av avløpssystemet. Dette omfatter kartlegging av kapasitetsutfordringer, vurdering av avlastningsrisiko og identifisering av konkrete tiltak som kan redusere fremmedvann og styrke driftsstabiliteten.

Fredrikstad kommune oppgir i revidert egenkontrollrapportering for avløpssektoren for 2025, korrigert 23.04.2026, at tidligere rapporterte mengder avlastningsoverløp er feil. Kommunen beskriver at det har vært syv hendelser, ikke ti som tidligere oppgitt. Videre beskriver dere at innsendte avvik ved KP 607 Helne pumpestasjon i etterkant har vist seg å ikke stemme, da stans av stasjonen ikke gikk i overløp, men til avløpsnettet. Fredrikstad kommune har derfor tatt ut

mengdene i overløp for denne pumpestasjonen. Fredrikstad kommune mener at riktig mengde i avlastningsoverløp er totalt 130 168 m³ via Buskogen og Ålekilene pumpestasjoner.

Områder som drenerer til de tre pumpestasjonene Helne, Buskogen og Ålekilen

Fredrikstad kommune har i sin tilbakemelding 26.01.2026 redegjort for hvilke områder som drenerer til pumpestasjonene Helne, Buskogen og Ålekilen.

Ved overløp fra **Helne pumpestasjon**, vil avløpsvann komme fra Torp, Årum, Skjærviken, Sellebakk og deler av Begby. I tillegg tar Helne pumpestasjon imot vann fra Råbekken, som omfatter hele Rolvsøy og nordre del av Fredrikstad sentrum, inkludert Lisleby.

Ved overløp fra **Buskogen pumpestasjon**, vil utslippene komme fra Ålekilene, Lunde, midtre Kråkerøy og Hvaler.

Ved overløp fra **Ålekilene pumpestasjon**, vil utslippene komme fra Vestbygda, Elingårdkilen, Midtbygda, Vikane og Gressvik.

Statsforvalterens vurdering av bruk av avlastningsoverløp

Statsforvalteren vurderer at avlastningsoverløp er overløp som har som funksjon å avlaste renseanlegget når dets dimensjonerende kapasitet overskrides, eller når det av andre årsaker er nødvendig å begrense tilrenningen til anlegget. Dette er i tråd med veiledning fra Miljødirektoratet om forståelsen av begrepet.

Statsforvalteren mener derfor at når Fredrikstad kommune i nedbørssituasjoner styrer overløp fra Helne, Buskogen og Ålekilen pumpestasjoner, for å redusere tilførselene til avløpsrenseanlegget på grunn av for lav kapasitet ved inntakskummen, må dette regnes som avlastningsoverløp.

Bruk av avlastningsoverløp for å regulere mengden avløpsvann og fremmedvann som tilføres renseanlegget, fordi anlegget er underdimensjonert, er i strid med forurensingsregelverket.

Vi minner om at alle avlastningsoverløp skal inngå i beregningen av rensesgrad ved avløpsrenseanlegget.

Statsforvalterens vurdering av saken

Statsforvalteren vurderer det som nødvendig å varsle vedtak om tilknytningsstopp av nye abonnenter så lenge avløpsrenseanlegg i Fredrikstad kommune ikke er dimensjonert til å håndtere alt avløpsvann som oppstår i Fredrikstad kommune sin del av Fredrikstad-Sarpsborg tettbebyggelse.

Vi er kjent med at nye Fredrikstad avløpsrenseanlegg (FARA) skal driftsettes 01.08.2026, og Øra avløpsrenseanlegg skal da legges ned. Statsforvalteren forventer at ny innløpskum og nytt renseanlegg er dimensjonert til å ta imot alt avløpsvann også ved nedbørshendelser.

Videre forventer vi at Fredrikstad kommune får kontroll på sine overløpsutslipp, prioriterer å få ned fremmedvannsmengder samt utbedrer avløpsnettets kapasitet og funksjon. Vi viser til tillatelsen etter forurensingsloven for Fredrikstad kommune til utslipp av kommunalt avløpsvann fra del av Fredrikstad-Sarpsborg tettbebyggelse, tillatelsesnummer 2924.0960.T. Vi peker spesielt på tillatelsens punkt 3.1.2 *Krav om tiltaksplan for fornyelse av avløpsnett* og punkt 3.1.3 *Krav til kontroll med overvann og annet fremmedvann tilført avløpsnettet*.

Statsforvalteren informerte i brev 18.12.2025 at vi vurderte å pålegge tilknytningsstopp for nye abonnenter til Fredrikstad kommunes avløpsnett som leder til de tre pumpestasjonene Helne, Buskogen og Ålekilen.

Vi fastholder at avlastningsoverløp er i strid med forurensingsloverket, og vi viser til:

- Forurensingsloven § 7, om plikt til å unngå forurensing:

Ingen må ha, gjøre eller sette i verk noe som kan medføre fare for forurensning uten at det er lovlig etter §§ 8 eller 9, eller tillatt etter vedtak i medhold av § 11.

Når det er fare for forurensning i strid med loven, eller vedtak i medhold av loven skal den ansvarlige for forurensning sørge for tiltak for å hindre at den inntre. Har forurensningen inntrådt skal han sørge for tiltak for å stanse, fjerne eller begrense virkningen av den. Den ansvarlige plikter også å treffe tiltak for å avbøte skader og ulemper som følge av forurensningen eller av tiltakene for å motvirke den. Plikten etter dette ledd gjelder tiltak som står i et rimelig forhold til de skader og ulemper som skal unngås.

- Forurensningsforskriften § 14-5, om avløpsnett: *Avløpsnett skal, uten at det medfører uforholdsmessig store kostnader, dimensjoneres, bygges, drives og vedlikeholdes med utgangspunkt i den beste tilgjengelige teknologi og fagkunnskap, særlig med hensyn til a. avløpsvannets mengde og egenskaper, b. forebygging av lekkasjer og c. begrensing av forurensing av resipienten som følge av overløp.*
- Forurensningsforskriften § 14-10, om utforming og drift av renseanlegg: *Renseanlegget skal dimensjoneres, bygges, drives og vedlikeholdes av fagkyndige slik at det har tilstrekkelig yteevne under alle klimatiske forhold som er normale for stedet de ligger. Ved utformingen av anlegget skal det tas hensyn til variasjoner i mengde avløpsvann i løpet av året.*
- Tillatelsen etter forurensingsloven for Fredrikstad kommune til utslipp av kommunalt avløpsvann fra del av Fredrikstad-Sarpsborg tettbebyggelse, datert 28.11.2024, tillatelsenr. 2024.0960.T:
 - Punkt 1.1 Tillatelsen omfatter
 - punkt 2.3 Plikt til å redusere forurensing så langt som mulig
 - punkt 2.4 Plikt til forebyggende vedlikehold
 - punkt 2.5 Tiltaksplikt ved økt forurensningsfare
 - punkt 2.6 Plikt til internkontroll
 - punkt 2.7 Krav til kommunens planlegging av samlet avløpsvirksomhet
 - punkt 3.1 Krav til oppsamling av kommunalt avløpsvann
 - punkt 7.1 Forebyggende tiltak

På bakgrunn av at den hydrauliske kapasiteten i avløpsnett og avløpsrenseanlegget er begrenset i nedbørsituasjoner, og at Fredrikstad kommune bruker avlastningsoverløp for å redusere tilførsler til avløpsrenseanlegget, varsler Statsforvalteren vedtak om tilknytningsstopp.

Varsel om vedtak om tilknytningsstopp

Statsforvalteren varsler i henhold til forvaltningsloven § 16, at vi vil fatte vedtak om tilknytningstopp for nye abonnenter til Fredrikstad kommunes avløpsrenseanlegg i områder som drenerer til de tre pumpestasjonene Helne, Buskogen og Ålekilen.

Vedtaket vil gjelde fra 01.06.2026 og frem til Fredrikstad kommune kan dokumentere at avløpsrensaneanlegg har tilstrekkelig kapasitet til å ta imot og behandle alt avløpsvann fra Fredrikstad kommune sin del av Fredrikstad-Sarpsborg tettbebyggelse.

Et tilknytningsstopp vil gjelde for nye byggesaker i kommunen. Dersom det er gitt byggetillatelse før tilknytningsstoppet trer i kraft, kan kommunen som anleggseier likevel tillate at disse bygningene kobles til avløpsanlegget.

Krav for å oppheve vedtak om tilknytningsstopp

Fredrikstad kommune må dokumentere følgende:

- Vurdering av at Øra avløpsrensaneanlegg/ nye Fredrikstad avløpsrensaneanlegg sin dimensjonerende kapasitet samsvarer med tettbebyggelsens oppsamlingsbehov, både hydraulisk og i pe (BOF₅).

I dette inngår dokumentasjon på at:

- Inntaket ved det kommunale avløpsrensaneanlegget er utbedret og har tilstrekkelig kapasitet til å håndtere tilførte avløpsmengder uten bruk av avlastningsoverløp.
- Avløpsrensaneanlegget har tilstrekkelig kapasitet, både hydraulisk og pe (BOF₅) til å ta imot og behandle alt avløpsvann som oppstår i tettbebyggelsen. Dette innebærer at kommunen må dokumentere beregninger av tettbebyggelsens totale oppsamlingsbehov, og sammenligne det beregnede oppsamlingsbehovet med rensaneanleggets kapasitet (hydraulisk og pe (BOF₅)).

Først når overstående punkter er tilfredsstillende dokumentert, kan Statsforvalteren oppheve vedtaket om tilknytningsstopp.

Vi understreker at dette forutsetter at innrapporterte data om overløp i påfølgende egenkontrollrapporter viser at avlastningsoverløpene har opphørt. Dersom Statsforvalteren opphever vedtaket og det i etterkant rapporteres om fortsatt bruk av avlastningsoverløp, kan det bli aktuelt å varsle ny tilknytningsstopp.

Kommentarer til varsel om tilknytningsstopp

Dere har anledning til å kommentere varsel om vedtak om tilknytningsstopp.

Eventuelle kommentarer til forhåndsvarslet vedtak må sendes til Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus innen 29.05.2026.

Merk med saksnummer 2025/47715.

Med hilsen

Hilde Sundt Skålevåg
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Anette Strømme
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:
Fredrikstad kommune v/Kristoffer Glosli Bergland